

Yaşam Boyu Panik-Agorafobik Spektrum Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Yaşam Boyu Panik-Agorafobik Spektrum Ölçeği*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=32937>

Özet

Yaşam Boyu Panik-Agorafobik Spektrum Ölçeği Öz Bildirim Formu (PASÖ-ÖB), **panik bozukluk** ve agorafobi semptomlarının yaşam boyu yaygınlığını ve şiddetini spektrum yaklaşım çerçevesinde de?erlendirmek üzere geli?tirilmis? bir ölçektir. Bu ölçek, orijinalinin Türkçe'ye bir **Uyarılama** çalışması sonucunda psikometrik özelliklerinin incelenerek kullanıma sunulmuştur. 2006 yılında Onur ve arkadaşları tarafından yapılan bu çalışmada, ölçeğin klinik ve araştırma ortamlarında güvenilir ve geçerli bir araç olarak kullanılabileceğini göstermiştir.

Ölçek, toplam 114 maddeden oluşmakta olup, sadece tam tanı kriterlerini karşılayan vakalar değil, aynı zamanda subklinik ve atipik spektrum özelliklerini de kapsamaya amaçlanmaktadır. PASÖ-ÖB'nin Türkçe versiyonunun geçerlik ve güvenilirlik analizleri, yüksek iç tutarlılık ve güçlü tanısal ayrtımcılık kapasitesi sergilemiştir.

Anahtar Kelimeler

Panik bozukluk, **Agorafobi**, **Panik-Agorafobik Spektrum**, psikometrik özellikler, öz bildirim ölçeği, uyarılama, geçerlik, güvenilirlik.

Yazarlar

Elif Onur, Tayfun Alkın, Emre S. Monkul, Hakan Fidaner.

Amaç

Ölçeğin temel amacı, bireylerin yaşam boyunca deneyimlediği panik atakları, agorafobik kaçınma davranışları ve bunlarla ilişkili duygusal ve davranışsal özellikleri spektrum modeline uygun olarak kapsamlı bir şekilde ölçmektir. Standart diagnostik araçların sıklıkla gözden kaçırılan tam etimin altındaki (subklinik) belirtileri ve atipik klinik görünüşleri yakalayarak, panik ve agorafobi etiyojisine ve fenotipine dair daha zengin veri sağlamaya hedefler.

PASÖ-ÖB'nin Türkçe adaptasyonu, Türk popülasyonunda panik ve agorafobinin spektral boyutunu araştırmacılar ve klinisyenler için erişilebilir kılmaya amaçlanmıştır. Bu sayede, Türkiye'deki psikiyatri ve psikoloji alanındaki araştırmalara sağlam bir ölçüm aracı kazandırılmıştır.

Yapı (Ölçülen Psikolojik Yapı)

Yaşam Boyu Panik-Agorafobik Spektrum Ölçeği, **Panik-Agorafobik Spektrum** adı verilen multidimensiyonel bir yapıyı ölçer. Bu yapı, **Panik Bozukluk** ve **Agorafobi**'nin sadece kategorik bozukluklar olmadığını, aynı zamanda yaygın anksiyete, ayrılmak anksiyetesi, bedensel duyumlara aşırı duyarlılık ve kaçınma eğilimleri gibi bir dizi ilgili özelliği içeren kalıcı, boyutlu

özellikler olduğunu varsayar.

Ölçek, anksiyete bozuklukların genetik, biyolojik ve çevresel risk faktörlerini daha iyi anlamak için, klinik tanıya ötesine geçen, yaşam boyu süren, hafif şiddetteki belirti kümelerini de değerlendirir. Böylece, panik ve agorafobiye yatkın gösteren tüm yelpazeyi kapsar.

Geçerlik

PASÖ-ÖB'nin geçerlik çalışması, özellikle tanısal ayırtıcılığa odaklanmıştır (ölçüt bağımlı geçerlik). Bu değerlendirme, istatistiksel bir yöntem olan **ROC analizi** kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Analiz sonuçlarına göre, ölçeğin kesme noktası (cut-off) 46 puan ve üzeri olarak belirlenmiştir.

Bu kesme noktasında ölçeğin **duyarlılığı** (sensitivity) %91, **özgüllüğü** (specificity) ise %80 olarak saptanmıştır. Bu yüksek duyarlılık derecesi, ölçeğin gerçekten panik-agorafobik spektrumda yer alan bireyleri doğru bir şekilde tespit etme yeteneğinin güçlü olduğunu göstermektedir. Ayrıca, belirlenen kesme noktasının pozitif yordama derecesi (PPV) 0.85 olarak rapor edilmiştir, bu da pozitif sonuç alan bir kişinin gerçekten bozukluğa sahip olma olasılığının oldukça yüksek olduğunu işaret eder.

Güvenirlilik

Ölçeğin güvenilirliğini saptamak amacıyla hem iç tutarlılık hem de zamana bağlı kararlılık incelenmiştir. İç tutarlılık, maddelerin birbiriyle ne kadar uyumlu olduğunu gösteren **Cronbach alfa** katsayısıyla değerlendirilmiştir. Ölçeğin maddeleri arasındaki iç tutarlılık katsayısı 0.82 olarak bulunmuş olup, bu değer psikometrik standartlara göre yüksek kabul edilmektedir.

Zamansal kararlılık ise **test-tekrar test** korelasyonu ile ölçülmüştür. Bu korelasyon katsayısı 0.88 olarak değerlendirilmiştir. 0.80'in üzerindeki bu değer, ölçeğin farklı zamanlarda uygulandığında tutarlı sonuçlar verdiğini ve ölçülen yapının zaman içinde stabil olduğunu göstermektedir.

Faktör Analizi

Yaşam Boyu Panik-Agorafobik Spektrum Ölçeği, spektrum modelini temel aldığı için, çok boyutlu bir yapıya ölçek. Orijinal ölçek genellikle panik ataklar, agorafobi, ayrıntılı anksiyetesi ve hipokondriasis gibi spektral bileşenleri yansıtan alt faktörlere sahiptir. Ancak, Türkçe uyarlama çalışmasımızın özetinde (Onur et al., 2006) bu faktör yapısının doğrulama veya açılmaya faktör analiz sonuçları detaylandırılmamıştır.

Spektrum ölçeklerinin doğası gereği, yapısal geçerliliği kanıtlamak için genellikle Doğrulama

Faktör Analizi (DFA) kullanılır. Türkçeye uyarlanan PASÖ-ÖB'nin klinik kullanımı, spektrumun alt boyutları da detaylıca incelenmesine olanak tanır, bu da psikopatolojinin daha nüanslı anlaşılmasına yardımcı olur.

Ölçek Bilgileri

Test Türü: Uyarlama (Adaptasyon)

Format: Öz Bildirim Formu (Self-Report Form). 114 maddeden oluşmaktadır.

Maddelerin Sayısı: 114

Derecelendirme: Derecelendirme formatı (örneğin Likert tipi veya evet/hayır) kaynakta açıkça belirtilmemiştir, ancak spektrum ölçeklerinde genellikle şiddet veya sıklık derecelendirmesi kullanılır.

Mevcut Diller: Türkçe

Popülasyon Grubu: Klinik popülasyonlar ve genel yetişkin popülasyonlar.

Yaş Grubu: Yetişkinler.

Popülasyon Detayları: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması, klinik olarak tanılan **Panik Bozukluk** hastaları ve kontrol grupları üzerinde gerçekleştirilmiştir.

Test Metodolojisi: Nicel öz bildirim yöntemi.

Anahtar Kelimeler

Duyarlılık, özgüllük, tanısal ayırt edicilik, **ROC analizi**, iç tutarlılık, **Cronbach alfa**, test-tekrar test korelasyonu.

Yazarlar

Sorumlu Yazar: Elif Onur

Yazar ORCID Tanımlayıcıları: Mevcut değil

Bağı Kuruluş E-posta Adresi: elif.onur@deu.edu.tr

Yazın Adresi: Dokuz Eylül Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Psikiyatri Anabilim Dalı (Uyarlama çalışması sırasında ilgili kurum).

Şinler, Ücret ve Test Y?I?

Test Y?I? (Uyarlama Yay?n?): 2006

Şinler ve Ücret: Ölçeğin kullan?m?na dair spesifik ticari ücret bilgisi mevcut de?ildir. Akademik kullan?m için genellikle sorumlu yazar ile ileti?ime geçilmesi gerekmektedir.

Kaynaklar

Onur, E., Alk?n, T., Monkul, E. S. ve Fidaner, H. (2006). Yaşam Boyu Panik-Agorafobik Spektrum Ölçeği Öz Bildirim Formunun (PASÖ-ÖB) Türkçe Versiyonu Geçerlilik ve Güvenilirlik Çal??ması. *New/Yeni Symposium Journal*, 44(2), 81-91.

Makalenin orijinal PDF bağlantısı a?a??dad?r: yenisymposium.com

Ölçeğin orijinal PDF'i buradan indirilebilir: yasam-boyu-panik-agorafobik-spektrum-olcegi-toad.pdf

Yaşam Boyu Panik-Agorafobik Spektrum Ölçeği Maddeleri

ÖNEML?: A?a??daki ölçek maddeleri, orijinal dillerinde korunmalı ve hiçbir şekilde de?itirilmemelidir.

Ölçeğin toplam 114 maddesi, bu kaynak metinde yer almamaktadır. Maddelerin tam listesi için kaynak yay?na başvurulması gerekmektedir.